

Accountantsrapport bij de jaarrekening 2021 Metropoolregio Rotterdam-Den Haag

GAD/2022.33 14 april 2022, Spui 70, 2511 BT DEN HAAG

Voorwoord

Samenvatting

Financiële positie

Concessies

Interne beheersing

Kwaliteit jaarrekening

Rechtmatigheid

Integriteit

Automatisering

SiSa

Ondertekening

Rapportage SiSa

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Onlangs hebben wij de controle van de jaarrekening 2021 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) afgerond. De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Onze controle is uitgevoerd met inachtneming van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de Controleverordening MRDH 2014 en het Controleprotocol accountantscontrole MRDH jaarrekening 2021. Onze controle resulteert in een oordeel over zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Voor de oordeelsvorming hebben we conform het BADO een goedkeuringstolerantie van 1% voor onjuistheden en 3% voor onzekerheden toegepast.

Bij een exploitatieomvang van € 617,8 miljoen is dit € 6,1 miljoen respectievelijk € 18,3 miljoen. De rapportagetolerantie is € 0,125 miljoen.

Dit rapport bevat de uitkomsten van ons onderzoek.

Met vriendelijke groet,
GAD Den Haag

Origineel getekend door

drs. G.L. Vleugels RE RA accountant

Voorwoord

Samenvatting

Financiële positie

Concessies.

Interne beheersing

Integriteit

Kwaliteit jaarrekening

Rechtmatigheid

Automatisering

SiSa

Ondertekening

Rapportage SiSa

1 Samenvatting

De Gemeenschappelijke Regeling MRDH is in december 2014 opgericht doordat de bestaande plusregio's bij wet werden afgeschaft (Wet afschaffing plusregio's). De 23 gemeenten binnen de regio's Rotterdam en Haaglanden werken samen in de MRDH. De MRDH is per 1 januari 2015 aangewezen als vervoersautoriteit.

1.1 *Strekking van de controleverklaring*

Onze controle van de jaarrekening heeft geleid tot een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Het totaal aan bevindingen is lager dan de goedkeuringstoleranties voor onjuistheden (€ 6,1 miljoen) en voor onzekerheden (€ 18,3 miljoen).

1.2 *Kwaliteit toelichtingen concessies en projecten verbeterd*

De toelichtingen in de jaarrekening van de concessies en de projecten geven nu meer inzicht door de toevoeging van het meerjarig beeld en de voortgang van de realisatie in het verslagjaar. Hierdoor heeft de lezer een beter inzicht over de financiële samenstelling en de voortgang van concessies en projecten.

1.3 *Sturing voortgang van projecten en begroting gaat beter*

Sturing op basis van (verwachte) voortgang van de (project) subsidies blijft voor de MRDH lastig. Begrotingsverschillen zullen daardoor aan de orde blijven, ondanks de neerwaarse bijstelling van de begroting 2021 in december 2021. Deels wordt dit veroorzaakt door het voor sommige projecten kleiner dan € 1 miljoen nog gehanteerde kasstelsel, deels omdat de MRDH afhankelijk is van informatie van de gemeenten. Uit de toelichtingen bij de programma's komt dit naar voren. In hoofdstuk 4 interne beheersing gaan we hier nader op in.

1.4 *Effecten Covid-19 over 2021 monitort MRDH actief*

De financiële effecten van Covid-19 vallen voor MRDH in 2021 mee: het grootste risico zit bij de concessies en financiering openbaar vervoersbedrijven: de OV-bedrijven ontvangen via de MRDH van het Rijk ook voor 2021 (en tot 1 september 2022) een specifieke uitkering (in 2021 € 128 miljoen) om de derving van reizigersbaten mee op te vangen. Voor de uitstaande leningen voor rollend materieel en infrastructuur wordt vooralsnog geen aanvullend risico gelopen. MRDH monitort dit risico actief.

1.5 *Fonds BDU positief saldo, beeld voor toekomst onzeker*

In 2019 werd in de primaire begroting 2021 een negatief saldo voor 2021 en 2021 voor het fonds BDU verwacht. De MRDH heeft maatregelen getroffen om dit te voorkomen door strakkere sturing op de projecten en door een heroverweging van (de fasering van) projecten. In de begroting 2021 wordt tot en met 2024 geen tekort verwacht, maar het beeld voor de toekomst bevat onzekerheden.

1.6 *Evaluatie gebruik egalisereserve Economisch vestigingsklimaat*

De egalisereserve is de afgelopen jaren toegenomen en hoger dan voor in het verslagjaar reeds aangegane verplichtingen noodzakelijk is. Daarvoor stellen we een evaluatie voor om na te gaan of het gebruik en/of de omvang bijgesteld moet worden.

1.7 *Totaalbeeld positief, lijn vasthouden*

Ons algehele beeld is dat de MRDH haar financiële processen beheerst met als blijvend belangrijk aandachtspunt een goede inbedding van baten/lasten voor subsidieprojecten. Uit ons onderzoek blijkt dat de MRDH de verbeterpunten oppakt en daarin voortgang laat zien.

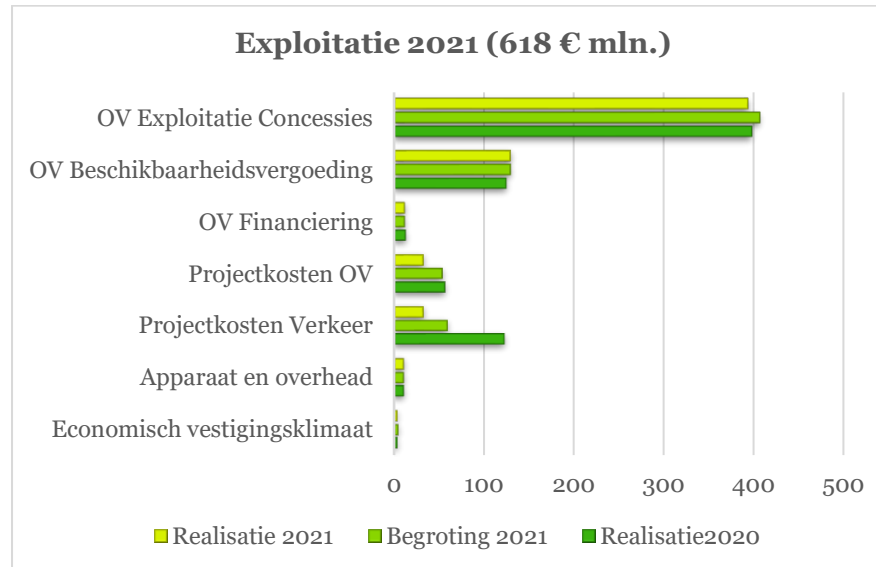
- Voorwoord
- Samenvatting
- Financiële positie**
- Concessies
- Interne beheersing
- Integriteit
- Kwaliteit jaarrekening
- Rechtmatigheid
- Automatisering
- SiSa
- Ondertekening
- Rapportage SiSa

2 Resultaat en financiële positie

In deze paragraaf besteden we aandacht aan de financiële positie van de MRDH, bestaande uit een analyse van het resultaat en de solvabiliteit, de liquiditeit en de ontwikkeling van het verkeer- en vervoersfonds op de lange termijn.

2.1 Inzicht in de samenstelling van de exploitatie

In de onderstaande grafiek is in hoofdlijnen de besteding van de middelen over 2021, in totaal € 618 miljoen (voorgaand jaar € 737 miljoen) weergegeven.

De afname ten opzichte van voorgaand jaar komt doordat minder middelen zijn besteed aan verkeer- en vervoersprojecten (met name door afronding Rotterdamsebaan in 2020 en herfasering projecten).

De samenstelling van de baten en lasten is in hoofdlijnen als volgt:

- Het overgrote deel van de bestedingen betreft de concessies openbaar vervoer € 388 miljoen exclusief apparaatskosten (€389 miljoen in 2020). Daar bovenop komt de specifieke uitkering Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar vervoer (BVOV) € 128 mln (in 2020 €116 mln) om omzetsderving bij de vervoerders op te vangen;
- De activiteiten voor Verkeer en Openbaar Vervoer (exclusief financiering) worden bekostigd uit de Brede Doel Uitkering (BDU) (€ 458 miljoen), de specifieke uitkering BVOV (€ 128 miljoen) en overige baten (€ 5,6 miljoen);
- Met de financiering van de OV-bedrijven is € 11,6 miljoen aan rentelasten gemoeid (omvang financiering € 1,1 miljard). De vervoerders betalen daar bovenop € 7,6 miljoen renteopslag voor marktconformiteit die aan de risicoreserve financieringen wordt toegevoegd totdat deze het saldo van € 27 miljoen heeft bereikt. Daarvan was in 2021 sprake zodat € 6,4 miljoen beschikbaar kwam voor de bekostiging van activiteiten voor Verkeer en Openbaar vervoer;
- Daarnaast is sprake van projecten in het kader van verkeer (€ 33 miljoen) en projecten netwerk openbaar vervoer (€ 33 miljoen). De projecten zijn veelal jaaroverschrijdend waardoor de bestedingen over de jaren fluctueren. Tevens is een groot project als Rotterdamsebaan in 2021 afgerond waardoor de bestedingen lager zijn dan in 2020;

- De totale apparaatslasten bedragen circa € 11 miljoen (inclusief € 6,3 miljoen overhead conform definities BBV). De dekking van de apparaatslasten vindt plaats uit het fonds BDU (€ 9 miljoen) en de inwonersbijdrage economisch vestigingsklimaat (€ 2 miljoen).
- De bestedingen aan projecten voor het economisch vestigingsklimaat bedragen € 4,0 miljoen. Deze worden gefinancierd uit de inwonersbijdrage (€ 6,5 miljoen) waarvan € 1,3 miljoen bestemd is voor de overhead;

2.2 Het saldo van baten en lasten ten opzichte van begroting beperkt (€ 1,5 mln voordeel)

Bij de MRDH is sprake van drie programma's en het overzicht Overhead met een saldo van baten en lasten voor bestemming van € 1,5 miljoen voordelig op de activiteit Economisch vestigingsklimaat. Op de activiteiten Openbaar vervoer en Verkeer (inclusief daaraan gerelateerde overhead) is sprake van een kostendeekkende exploitatie daar het verschil tussen bestedingen en directe baten wordt verrekend met de Brede doeluitkering (BDU).

In de jaarstukken zijn de verschillen toereikend toegelicht in hoofdstuk 2 programmaverantwoording en in de toelichting op de balans voor de projecten verkeer en openbaar vervoer en de concessies.

2.3 Voorgescreven financiële kengetallen geven niet het beeld over de financiële positie

In het BBV zijn vijf financiële kengetallen voorgescreven die informatie geven over de financiële positie en daarmee de vergelijking met andere vervoerregio's mogelijk maakt. Sommige kengetallen, zoals belastingcapaciteit en grondexploitaties zijn voor de MRDH niet relevant. Vanwege de bijzondere financiering (bestedingen worden verrekend met de BDU) en de bijzondere

leningenportefeuille (voor financiering kapitaal van vervoersbedrijven) zeggen de andere kengetallen niet zoveel over de financiële positie. Het begrip van de balans, de risico's en de ontwikkeling van de BDU in meerjarig perspectief in relatie tot het meerjarig InvesteringsPlan Vervoersautoriteit (IPVa) zijn van belang om de financiële positie van de MRDH te begrijpen.

2.4 Solvabiliteit beperkt, risico's worden opgevangen door inzet beheersinstrumenten

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de MRDH op termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Het weerstandsvermogen is daarvoor een belangrijke indicator. De MRDH heeft ultimo 2021 een weerstandscapaciteit van € 32 miljoen (5% van het totaal aan lasten van € 618 miljoen) die vrijwel volledig gericht is op de financieringsrol van de MRDH richting de vervoerders. Voor de overige risico's die samenhangen met de activiteiten verkeer en vervoer wordt geen weerstandscapaciteit opgebouwd omdat op deze activiteiten directe bijsturing (minder projecten via IPVa) mogelijk is. In de Gemeenschappelijke Regeling zijn geen specifieke bepalingen opgenomen om eventuele tekorten op te vangen, behalve in geval van liquidatie van de gemeenschappelijke regeling.

Het risicoprofiel van de MRDH wordt in hoge mate beïnvloed door de financiering van railvoertuigen en infrastructuur van de RET en HTM en het verstrekken van busleningen aan de vervoerders. Het behelst een bedrag van € 1,159 miljard (inclusief garanties). De (rail)voertuigen en infrastructuur vertegenwoordigen een boekwaarde van € 1,4 miljard en een (geschatte) economische waarde (65% van boekwaarde) van circa €923 miljoen. Deze voertuigen en infrastructuur dienen als zekerheidsstelling.

Voor 2022 en 2023 staan aflossingsverplichtingen voor een bedrag van € 202 miljoen gepland. De verwachte te ontvangen rente voor 2022 is € 17 miljoen (inclusief risico-opslag). De MRDH monitort met de vervoerders de financiële effecten van het Corona-virus. Van het Rijk is zoals eerder genoemd voor 2021

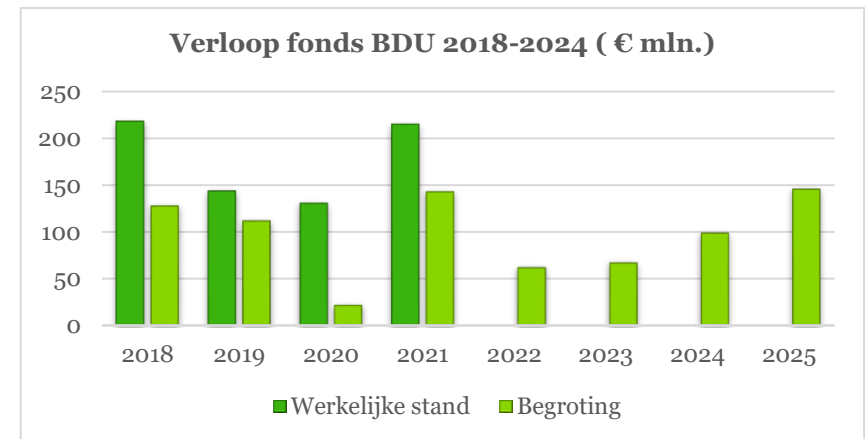
een bijdrage van € 128 miljoen ontvangen om de derving van reizigersopbrengsten van OV-bedrijven op te vangen. Deze regeling is ook voor 2022 (tot 1 september) van toepassing.

Daarnaast heeft de MRDH de afgelopen jaren een risico-buffer van € 27 miljoen opgebouwd voor de leningenportefeuille aan concessiehouders. Tevens heeft de MRDH andere instrumenten uit hoofde van haar rollen als opdrachtgever concessie en aandeelhouder RET-HTM om terugbetalingsrisico's te mitigeren zoals borgstelling en bijzondere rechten van het aandeelhouderschap

Tijdige informatievoorziening over deze risico's aan de gemeenten is van groot belang. De MRDH onderkent dit. In de jaarrekening is op pagina 64 en 65 toegelicht dat op dit moment geen sprake is van een duurzame waardevermindering of van aanpassing van de risicoberekening.

2.5 Ontwikkeling verkeer- en vervoersfondsen: positief saldo

Voor de BDU-taken is voor 2021 circa € 538 miljoen aan rijksmiddelen toegekend en de omvang van het fonds bedraagt momenteel € 210 miljoen. In de onderstaande grafiek is het verloop weergegeven.

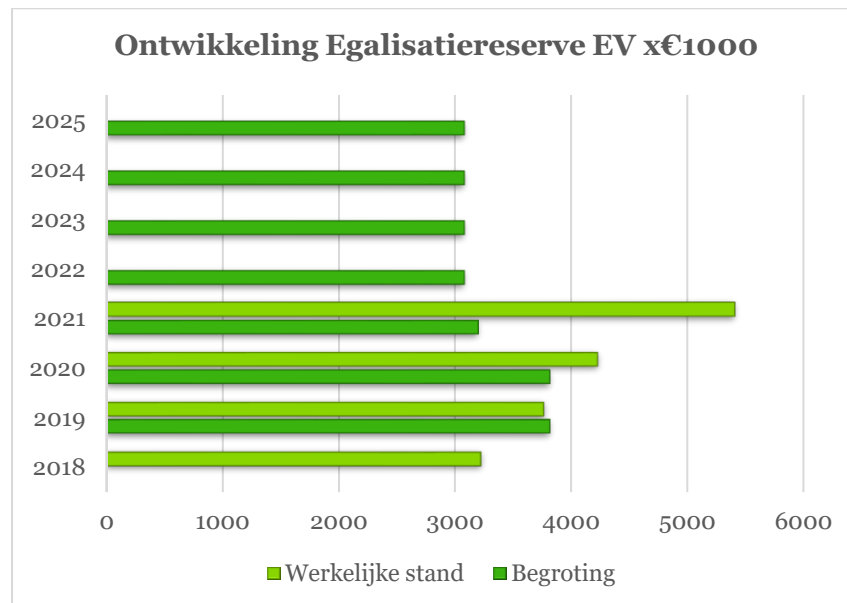

Hieruit blijken twee ontwikkelingen: Het planningsoptimisme blijkt uit het verschil van de stand van het fonds BDU eind 2021 (€ 210 miljoen) ten opzichte van de primaire begroting 2021 (€ 22 miljoen) en de in december 2021 bijgestelde begroting (€ 143 miljoen). Het beheersen van het planningsoptimisme (ofwel een realistische planning) blijft mede door de afhankelijkheid van derden een belangrijk aandachtspunt voor de bedrijfsvoering van de MRDH.

De MRDH heeft maatregelen geïmplementeerd om in meerjarig perspectief de bestuurlijke wensen, het planningsoptimisme, de budgettaire kaders (BDU), het bestedingsbegrip, de overbesteding, de meerjarenbegroting en de (meerjarige) liquiditeitsprognose op elkaar af te stemmen. Het is zaak om de ingezette verbeteringen vast te houden.

2.6 Egalisatiereserve Economisch vestigingsklimaat

Sinds 2015 is voor het programma Economisch vestigingsklimaat een egalisatiereserve ingesteld omdat: de in het begrotingsjaar gestarte projecten niet altijd eindigen op 31 december van dat jaar. De doorloop en daarmee samenhangende kosten kunnen voor bepaalde grote projecten een onevenredig beslag op de begroting voor het volgende jaar leggen. Tevens is het niet opportuun om relatief geringe begrotingsoverschotten af te rekenen met 23 gemeenten. In de onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de reserve weergegeven evenals het verwachte saldo van de begroting (in 2018 en eerder was een saldo van nihil begroot).

Inmiddels bedraagt eind 2021 het saldo € 3,948 miljoen. Na de voorgestelde bestemming van het gerealiseerde begrotingsresultaat 2021 bedraagt het saldo € 5,4 miljoen. Het begrote saldo was € 3,2 miljoen, een voordeel van €2,2 miljoen.

Aan openstaande verplichtingen op grond van de verleende projectbijdragen aan gemeenten en de eerdere besluitvorming over de bekostiging van de subsidie aan YES!Delft voor de periode 2020-2022 is een saldo van € 4,2 miljoen benodigd.

Voor deze reserve is zichtbaar dat het moeilijk is om de lasten (lees bestedingen van projectbijdragen toerekenbaar aan het verslagjaar) goed te ramen, mede vanwege de afhankelijkheid van voortgang in de uitvoering door projectuitvoerders. Daarnaast bevat de reserve na de doorvoering van de voorgestelde resultaatbestemming meer middelen dan voor tot en met 2021 aangegane verplichtingen nodig is. We raden aan het gebruik en de omvang van deze reserve te evalueren mede in het licht van het bestedingsplan voor de komende jaren en de daarmee samenhangende bijdrage van gemeenten.

2.7 Liquiditeitsplanning projecten op orde

De liquiditeit van de MRDH is (nagenoeg volledig) benodigd voor de uitvoering van verkeers- en vervoersprojecten in het werkgebied van de MRDH. Deze middelen zijn niet vrij beschikbaar maar moeten binnen de kaders van de Wet BDU verkeer en vervoer worden ingezet. Een middellange termijn en lange termijn liquiditeitsplanning heeft de MRDH beschikbaar om de sturing op de schaarse liquide middelen te ondersteunen.

2.8 Financiële instrumenten € 1,1 miljard (in 2020 € 1,1 miljard)

De MRDH heeft een aantal financiële instrumenten ter ondersteuning van haar activiteiten. De MRDH heeft geen derivaten in haar portefeuille. Alle in 2021 uitgevoerde treasury-transacties voldoen aan zowel de wettelijke als de eigen treasurybepalingen. De MRDH kent de volgende instrumenten:

- Voor de financiering van investeringen in rollend materieel en railinfrastructuur verstrekt de MRDH leningen aan de RET, HTM en EBS (€ 1,1 miljard). Tegenover deze langlopende leningen aan de HTM, RET en EBS staan even grote opgenomen leningen van de BNG en de Waterschapsbank met dezelfde looptijden, aflossingsschema's en rentepercentages. Daar bovenop moet de MRDH vanwege marktconformiteit een renteopslag hanteren van minimaal 0,6%. De renteopslag wordt, totdat de reserve op het juiste niveau is, aan een reserve toegevoegd om risico's op te vangen (zie daarvoor ook de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarrekening);
- Op basis van subsidieverplichtingen is in 2016 een voorschot van € 65 miljoen verstrekt aan de gemeente Rotterdam voor een deelproject van het project Verlenging A13-A16 voordat de gesubsidieerde activiteit daadwerkelijk is gestart. Tot en met 2021 is voor € 28 miljoen aan werkzaamheden uitgevoerd waardoor de voorfinanciering is afgenomen tot € 37 miljoen;
- De tijdelijk niet benodigde middelen zijn grotendeels (verplicht) gestald in de Rijks Schatkist (€ 246 miljoen) conform de regeling Schatkistbankieren.

3 Concessies Openbaar Vervoer

3.1 De MRDH heeft drie verschillende rollen bij RET en HTM

De MRDH heeft met betrekking tot de RET en HTM drie rollen te vervullen: als opdrachtgever voor het verlenen van de meerjarige concessie (in 2021 circa € 380 miljoen, nog circa 9 jaar), als financier van het spoor en rollend materieel (€1,1 miljard), en als aandeelhouder (€ 1.001) met bijzondere rechten. De MRDH heeft adequate maatregelen getroffen om deze rollen beheers- en beleidsmatig te scheiden en in geval van een conflict te escaleren.

Zoals eerder aangegeven heeft COVID-19 een belangrijke impact op de exploitatie van deze twee verbonden partijen. Hierbij trekt de MRDH samen op met de vervoerders en met het Rijk. Scherpste in de rollen blijft hierbij belangrijk alsmede communicatie met de deelnemende gemeenten over risico's.

3.2 De regeling Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar vervoer € 128 mln

Voor 2021 is aan de MRDH uit hoofde van de regeling Specifieke uitkering Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar vervoer (BVOV) een bedrag van € 128 miljoen verleend. Hierbij heeft het Rijk specifieke verantwoordings- en controle-eisen gesteld. De verantwoording vindt plaats via de Sisa-bijlage naast dat het Rijk ook rechtstreeks van de vervoerders de verantwoordingsinformatie ontvangt. Veel detailinformatie vraagt het Rijk die de vervoerders nog niet ten tijde van de jaarrekening van de MRDH beschikbaar hebben. De Sisa-bijlage loopt daardoor een jaar achter: In de Sisa-bijlage over 2021 worden de gegevens over 2020 ingevuld. De verantwoording over 2021 volgt in de jaarstukken 2022.

3.3 Stand van zaken subsidievaststellingen

In de jaarrekening (toelichting balans) is een toelichting opgenomen over de stand van zaken van de subsidievaststellingen inzake de concessies. Vanwege de complexiteit van de concessieafspraken, de verantwoording daarover en de interne toets op de naleving van de afspraken neemt het vaststellingsproces enige tijd in beslag. Inmiddels zijn de verantwoordingsjaren tot en met 2020 alle vastgesteld. Dit is een compliment waard.

4 Interne Beheersing

4.1 Voortgang van de overige verbeterpunten ligt op koers

De processen van de MRDH bestaan hoofdzakelijk uit het subsidieproces, en daarnaast het inkoopproces, treasury-proces en het salarisproces. Ons algehele beeld over de interne beheersing is dat de MRDH haar processen beheerst. De opmerkingen uit het accountantsrapport van voorgaand jaar en de managementletter van december 2021 zijn opgepakt. De stand van zaken is als volgt:

- Het op elkaar afstemmen van de bestuurlijke wensen, het planningsoptimisme, de budgettaire kaders (BDU), de regels voor wat betreft overbesteding, de meerjarenbegroting en de (meerjarige) liquiditeitsprognose en de afhankelijkheid van derden die projecten plannen en uitvoeren, blijven een complex proces. Uit de afnemende verschillen tussen de bijgestelde begroting en de werkelijke stand blijkt dat dit proces steeds meer beheerst wordt. Het is belangrijk om de aandacht hiervoor vast te houden.
- Voor verkeersprojecten met een subsidiebedrag groter dan € 1 miljoen wordt in de (project)administratie inzicht gegeven in de (jaarlijkse) voortgang van het project en kunnen de (jaar)kosten van het subsidieproject op een vrij eenvoudige wijze worden bepaald. Hiervoor wordt (tussentijds) afgestemd met de subsidieontvanger over de voortgang van het subsidieproject. Dit kan nog verder worden uitgewerkt door ook voor openbaar vervoer projecten (Lijn 19, Instroom nieuwe trams Haagse regio INTHR) tussentijds inzicht te bieden.
- Daarnaast blijft aandacht nodig voor het tijdig vaststellen van subsidieverantwoordingen door subsidieontvangers aan te sporen tijdig verantwoordingen in te dienen. In de administratie staan nog

subsidieverleningen van oudere jaren die nog niet zijn vastgesteld doordat subsidieafrekeningen van de betreffende gemeente nog niet zijn ontvangen. Hierdoor blijven mogelijk middelen nog beklemd voor oudere projecten. Over 2021 is circa € 9 miljoen aan oude verplichtingen vrijgevallen voor projecten.

- Voor de concessies zijn de jaren tot en met 2020 alle vastgesteld zodat de MRDH bij is. Dit heeft per saldo geleid tot een vrijval van € 3 miljoen.

4.2 Fiscale beheersing op orde, vooruitgang in dispuut met Belastingdienst

De drie belangrijke fiscale processen hebben betrekking op de beheersing van de btw-bcf, de loonbelasting en op de vennootschapsbelasting. Deze processen worden beheerst.

In 2020 heeft de MRDH van de Belastingdienst aanslagen vennootschapsbelasting ontvangen over 2016 – 2019 van circa € 8,5 miljoen voor de financierings-activiteiten voor concessiehouders. De MRDH heeft bezwaar gemaakt tegen deze aanslagen. Om te voorkomen dat de Belastingdienst achteraf rente in rekening brengt heeft de MRDH deze aanslagen en de aanslagen voor 2020 en 2021 wel vooruit betaald (transitorische post in de balans). Eind februari 2022 is tussen de MRDH en de Rijksbelastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten zodat voor de vennootschapsbelasting de jaren 2016 en 2017 met een positieve uitslag voor de MRDH kunnen worden afgerond. De MRDH en de Rijksbelastingdienst hebben de intentie om deze afspraken voor de jaren 2018 en verder te continueren. De Rijksbelastingdienst vraagt de MRDH hiervoor aanvullende onderbouwing aan te leveren. Dit is momenteel onder handen.

- Voorwoord
- Samenvatting
- Financiële positie
- Concessies
- Interne beheersing
- Integriteit**
- Kwaliteit jaarrekening
- Rechtmatigheid
- Automatisering
- SiSa
- Ondertekening

5 Integriteit

Gebruikers van de jaarrekening vragen zich al langere tijd af welke werkzaamheden de accountant uitvoert op het gebied van fraude bij de controle van een jaarrekening. Hierdoor zijn accountants vanaf controlejaar 2022 verplicht in hun controleverklaring te rapporteren over (hun werkzaamheden op het gebied van) fraude en continuïteit. Met het oog op de voor boekjaar 2022 ingaande rapportageverplichting voor accountants zullen wij hierover met de MRDH in gesprek gaan.

De paragraaf die de accountant vanaf 2022 in het controleverklaring moet gaan opnemen zal in hoofdlijnen uit de volgende elementen bevatten: De voor de accountant relevante frauderisicofactoren en geïdentificeerde frauderisico's worden benoemd. Managementbeïnvloeding is altijd een frauderisico. Daarnaast zal veelal een frauderisico ten aanzien van de opbrengstenverantwoording worden onderkend; Een beschrijving van de door de accountant uitgevoerde controlewerkzaamheden om deze risico's te mitigeren, die ingaat op de specifieke omstandigheden bij de organisatie; (Optioneel) Een beschrijving van specifieke bevindingen, indien de omstandigheden en uitkomsten van de werkzaamheden daartoe aanleiding geven.

Wellicht ten overvloede: Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Hoewel in de verslaggeving geen verantwoordingsverplichting bestaat over frauderisicobeheersing is het aanbevelenswaardig dat de MRDH informatie

geeft over de wijze van beheersing van het frauderisico. MRDH heeft hieraan in de paragraaf Bedrijfsvoering invulling gegeven. De stand van zaken bij de MRDH is als volgt:

Vanuit accountantsoptiek ligt bij de MRDH het risico op fraude meer op de uitgaande geldbeweging en op management beïnvloeding dan bij een onvolledige of fictieve opbrengstenverantwoording. De baten bestaan immers uit rijksvergoedingen en niet uit op de markt verkregen opdrachten. Evenmin is sprake van omzetgerelateerde bonussen voor managers.

Bij de controle wordt door de GAD aandacht besteed aan organisatie van het geldverkeer en aan de wijze waarop verplichtingen (rechtmatig conform verordeningen en interne procedures) tot stand komen en door leveranciers (o.a. toets op prestatieleveringen) en subsidie-ontvangers worden nageleefd (middels naleving van het M&O-beleid). De MRDH voert systematisch interne controle-onderzoeken uit waarbij de naleving van interne procedures en voorschriften wordt getoetst en aan de directie wordt gerapporteerd. Bij onze controle nemen wij kennis van deze rapporten.

Het personeelsgerelateerde Fraude en Integriteitsbeleid heeft de MRDH opgenomen in het Personeelshandboek dat op haar intranet staat. In het kader van risicovolle functies zijn alle functies als risicovol aangewezen, waardoor voor alle medewerkers ook een VOG nodig is. Integriteit heeft de MRDH op dit moment intern belegd bij de manager bureau strategie en bestuur en voor de uitvoering is een coördinator integriteit aangewezen. De MRDH maakt gebruik van vertrouwenspersonen van de gemeente Rotterdam. In het Personeelshandboek is een procedure Reageren op niet-integere zaken opgenomen.

Tevens nemen wij actief kennis van mogelijke fraudesignalen en wat de relevantie daarvan voor de controle van de jaarrekening is. De MRDH heeft ons gemeld dat de afgelopen jaren geen sprake is geweest van (vermoedens van) fraude.

De in de jaarstukken opgenomen toelichting op fraude en integriteit van de MRDH kan aan kwaliteit winnen door ook informatie op te nemen over plan-do-check-act-proces over de beheersing van fraude en integriteit. Voorbeeld is een risico-analyse, de interne controles terzake en de daarop bijgestelde beheersmaatregelen.

Voorwoord

Samenvatting

Financiële positie

Concessies

Interne beheersing

Integriteit

Kwaliteit jaarrekening

Rechtmatigheid

Automatisering

SiSa

Ondertekening

6 *Kwaliteit van de jaarrekening*

6.1 *De jaarstukken voldoen aan het BBV, toelichting en analyse van de verschillen is verder verbeterd*

De jaarstukken van de MRDH zijn overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgesteld. De MRDH heeft de jaarstukken voor de wettelijke datum van 15 april 2022 aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

De kwaliteit van de jaarstukken en de toelichtingen in de jaarrekening 2021 zijn verder verbeterd door het opnemen van een financiële toelichting over de majeure rail- en bus concessies en het meerjarig perspectief en een analyse van de voortgang van de grote projecten (o.a. Rotterdamsebaan, Hoekse lijn, Netwerk Randstadrail etc.). Nu is het voor de gebruiker gemakkelijker om een beeld te vormen over de omvang van en bijzonderheden over de activiteiten in 2021.

6.2 *Rapportage van bevindingen conform controleprotocol 2021*

Voor onze oordeelsvorming zijn de goedkeuringstoleranties voor onjuistheden 1% (€ 6,1 miljoen), en voor onzekerheden 3% (€ 18,3 miljoen). Het totaal aan bevindingen is lager dan de goedkeuringstoleranties zodat een goedkeurende controleverklaring is verstrekt. Rapportagewaardige financiële onzekerheden en/of bedingen hoger dan € 125.000 (Controleprotocol MRDH 2021) zijn als volgt:

- De operationele voortgang van de projecten is gebaseerd op schattingen die van begunstigden zijn ontvangen. Aan schattingen zijn inherent onzekerheden verbonden. Opgemerkt wordt dat schattingonzekerheden op subsidieprojecten in meerjarig perspectief per saldo geen financieel effect hebben omdat niet meer dan het maximale bedrag uit de subsidiebeschikking wordt uitbetaald. Alleen

de jaarschijfbedragen kunnen verschillen ten opzichte van de begroting. De schattingonzekerheden liggen binnen de tolerantiegrenzen van 3%.

- Uit de interne controle en onze controle van de aanbestedingen is gebleken dat drie contracten voor een waarde van €1 miljoen ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. In de jaarrekening is dat toegelicht in hoofdstuk 3.4.3 rechtmatigheid.

7 Rechtmatigheid

7.1 *Rechtmatigheid op orde, verbeterpunten zijn transparant toegelicht*

Bij onze controle hebben we de financiële rechtmatigheid betrokken zoals vastgelegd in het controleprotocol MRDH 2021. Voor de MRDH heeft dit betrekking op de begrotingsrechtmatigheid, de Financiële verordening, het Treasury-statuut, personele regelingen en de relevante rijksregelgeving (Wet BDU verkeer en vervoer, en. Uit ons onderzoek blijken de volgende bevindingen ten aanzien van financiële en niet-financiële rechtmatigheid:

- het Treasurystatuut is nageleefd;
- er is geen sprake van begrotingsoverschrijdingen die in het rechtmatigheidsoordeel moeten worden betrokken.
- de Financiële verordening is voor één (niet financiële bepaling) artikel niet geheel nageleefd (zie ook jaarrekening hoofdstuk 3.4.3 onderdeel Rechtmatigheid);
- Aanbestedingsregels: een contract voor een besteding van € 0,8 miljoen zijn ten onrechte niet Europees aanbesteed. De MRDH heeft deze posten zelf geconstateerd en in de jaarstukken gemeld;
- de controle van de Sisa-bijlage heeft niet geleid tot bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid;
- de regels voor de Wet Normering Topinkomens (WNT) zijn door de MRDH nageleefd.

In paragraaf 3.4.3 Rechtmatigheid doet de MRDH verslag van rechtmatigheids-bevindingen. Deze paragraaf wordt gevuld met vanuit het bureau Financiën en Control gecoördineerde en uitgevoerde rechtmatigheidsonderzoeken. Deze onderzoeken vormen een goede basis om een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen opstellen.

7.2 *MRDH op koers voor Rechtmatigheidsverantwoording m.i.v. 2022*

Naar verwachting gaat de MRDH met ingang van 2022, nadat de voorgenomen wetswijziging hiertoe is aangenomen, zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen die dan opgenomen wordt in de jaarrekening 2022. Hiermee legt de MRDH zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De accountant toetst de getrouwheid van deze opgave en brengt geen afzonderlijk rechtmatigheidsoordeel meer uit met uitzondering van specifieke uitkeringen (SiSa-regelingen). Hierover blijft de accountant wel een rechtmatigheidsoordeel uitbrengen.

Voor de rechtmatigheidsverantwoording heeft de commissie BBV een format opgesteld en zijn via verschillende gremia (VNG, commissie BADO) handreikingen uitgebracht die de MRDH kan gebruiken voor het op goede wijze opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Van belang is nog dat de MRDH een grensbedrag (of percentage) door het algemeen bestuur laat vaststellen waarboven rechtmatigheidsbevindingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen. Dit bedrag of percentage mag maximaal 3% van de totale begrotingsomvang zijn. De MRDH wacht hiermee tot de wetswijziging over de rechtmatigheidsverantwoording is aangenomen.

Samengevat ligt de MRDH op koers om met ingang van 2022 zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Bij ons interimonderzoek over 2022 zullen we aandacht besteden aan de inrichting van het proces voor opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording.

8 Automatisering

8.1 *Geen bijzonderheden over continuïteit, betrouwbaarheid van gegevensverwerking*

Bij de verwerking van gegevens maakt de MRDH gebruik van een geautomatiseerd financieel systeem AFAS (een cloud-applicatie) en een netwerkomgeving waarin documenten worden geadministreerd. Daar waar wij bij de jaarrekeningcontrole gebruik maken van deze systemen (vooral AFAS) is ons niet gebleken dat sprake is van bijzonderheden ten aanzien van de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Uit doelmatigheidsoverwegingen hebben we overigens onze controle gegevensgericht uitgevoerd.

8.2 *Interne beheersing IT: verbeteringsproject 2019 op koers*

Voor IT-security is het van belang dat de MRDH toereikende maatregelen heeft genomen om de risico's ten aanzien van veiligheid (betrouwbaarheid en continuïteit) van informatie te mitigeren. Daarbij moeten deze maatregelen aansluiten met de uitkomsten van een risicoanalyse terzake en dient periodiek te worden gemonitord dat deze maatregelen ook werken en dus effectief zijn. De eisen die voor gemeenten hieraan worden gesteld zijn vastgelegd in het BIO (Besluit Informatieveiligheid Overheden). Deze voorschriften bieden een goed referentiekader voor de invulling van IT-security.

De MRDH streeft continu naar verbeteringen op het gebied van gebruiksvriendelijkheid, veilig werken en documentenbeheer. Dit heeft geresulteerd in het vaststellen van de Roadmap ICT 2021. De ambitie is groter dan de MRDH aan capaciteit kan bieden. Hierdoor heeft de MRDH de Roadmap ICT 2021 niet helemaal kunnen uitvoeren. Vordering is wel zichtbaar bij het documentmanagementsysteem acceptatiefase. Het plan voor

informatiebeleid is in 2021 vastgesteld. Op basis van dit plan en daaraan gekoppelde fit-gap-analyse zijn actiepunten opgehaald die MRDH nog moet realiseren.

Het IT-beheer van de technische infrastructuur is uitbesteed aan de gemeente Den Haag waaronder het beheer en beveiliging van het netwerk en mobile devices als laptops, smartphones en tablets. Tevens zijn veiligheidsmaatregelen getroffen ten aanzien van de vertrouwelijkheid van de MRDH-data: deze zijn overigens niet toegankelijk voor de gemeente Den Haag. Met het uitbesteden van IT-beheer heeft de MRDH vooral de regierol om IT-security up-to-date te houden.

8.3 *Wet bescherming persoonsgegevens beperkt risico*

De meldplicht datalekken is beperkt van toepassing op de MRDH: niet van toepassing op het primaire proces, maar wél voor de ondersteunende processen HRM en Salarisverwerking. De MRDH loopt geen grote risico's terzake.

Voorwoord

Samenvatting

Financiële positie

Concessies

Interne beheersing

Integriteit

Kwaliteit jaarrekening

Rechtmatigheid

SISA

Ondertekening

9 SISA

9.1 SISA: geen bevindingen

Voor de jaarrekening geldt het principe van Single Information en Single Audit (SISA) voor specifieke uitkeringen van het Rijk. Kenmerkend voor SISA is dat verantwoording aan het Rijk wordt afgelegd via een bijlage bij de jaarrekening. De accountantscontrole van de specifieke uitkeringen is onderdeel van de reguliere controle van de jaarrekeningen, waarbij het Rijk aanvullende eisen stelt.

Wij hebben de verantwoorde SISA prestaties en bestedingen over 2021, zoals opgenomen in bijlage 1 van de jaarrekening van de MRDH, gecontroleerd. Deze controle is uitgevoerd volgens de daarop betrekking hebbende wet- en regelgeving zoals gebundeld in de BZK-circulaire SISA en de definitieve verantwoordingsbijlage. Uit onze controle komen geen bevindingen naar voren.

10 Ondertekening

10.1 Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. De door ons verrichte diensten voor uw organisatie passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

10.2 Ondertekening

GAD Den Haag, 14 april 2022

Origineel ondertekend door

Drs. G.L. Vleugels RE RA
Accountant

Bijlage bevindingen SiSa

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TABEL VAN FOUTEN EN ONZEKERHEDEN 2021

Berichtgeverinformatie

Vul in het tabblad 'Overzicht uitkeringen' de informatie in waarop de tabel/het rapport van bevindingen betrekking heeft.

Type overheidslaag: Gemeenschappelijke regeling
Naam berichtgever: Metropoolregio Rotterdam Den Haag
Berichtgevercode: 0830
Rapportage-periode: 2021

Vindplaats: Deze tabel is in het rapport van bevindingen van de accountant te vinden op pagina:

18

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: vul hier de strekking van de accountantsverklaring in

Goedkeurend

Strekking controleverklaring getrouwheid: vul hier de strekking van de accountantsverklaring in

Goedkeurend

Fouten en onzekerheden 2021

Nr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020			
E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020			
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021			
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021			
E27A	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa vervoerregio's)			
E27A	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa vervoerregio's)			
E52	Beschikbaarheidsvergoeding 2			
E52	Beschikbaarheidsvergoeding 2			